

– структуризація фінансових ресурсів державних закладів культури і мистецтва у контексті формування оптимального співвідношення власних і бюджетних джерел фінансування.

З цією метою для ефективного функціонування культурно-мистецької сфери необхідною вважаємо зміну методів управління галуззю, зокрема переорієнтацію діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування від виконання певних функцій на досягнення поставлених цілей, а також залучення громадськості до процесів управління та контролю в галузі культури і мистецтва.

Наостанок зазначимо, що модернізація фінансової політики у галузі культури і мистецтва надасть необхідний імпульс та забезпечить відповідний інструментарій для вирішення задекларованих цілей соціально-економічного розвитку українського суспільства. А реалізація запропонованих векторів фінансової політики дозволить адаптуватися сучасній українській культурі до змінних умов ринкового середовища, зберегти свою самобутність та виступити засобом консолідації українського суспільства.

Вацик Ярослав Васильович

студент 2 курсу ОС «магістр» факультету фінансів та обліку, ТНЕУ
Науковий керівник – д. е. н., професор Кізима Т. О.

СПОЖИВЧЕ КРЕДИТУВАННЯ ДОМОГОСПОДАРСТВ В УКРАЇНІ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ЗАГРОЗИ

У нинішніх умовах в Україні значно поживалися процеси, пов'язані зі стрімким поширенням споживчого кредитування. З одного боку, це, безумовно, збільшує доходи банків, однак, з іншого, створює певні макрота мікроекономічні ризики.

Фахівці стверджують, що загальний обсяг гривневих кредитів населенню у січні – жовтні 2018 року зріс на 43% порівняно з попереднім періодом (до 131 млрд. грн.) Причому відбулося це, насамперед, за рахунок активного споживчого кредитування, на яке припадає 85% усіх валових кредитів фізичним особам у гривні [1].

Парадоксально, але факт: споживче кредитування в Україні набирає обертів навіть попри зростання процентних ставок за кредитами. Така

ситуація, на наш погляд, зумовлена як поступовим зростанням доходів громадян, так і покращенням споживчих настроїв серед населення, а також певним спрощенням умов видачі споживчих кредитів. Не секрет, що банки нині дають можливість швидко позичити у них необхідні кошти навіть онлайн чи у відповідних торгових точках. При цьому вимоги, у порівнянні з іпотечними кредитами, є досить м'якими (скажімо, щоб купити в розстрочку, наприклад, телевізор чи смартфон, не потрібен ані перший внесок, ані довідка про доходи).

Необхідно відмітити, що споживчі кредити надають більшість українських банків, причому для деяких із них цей вид послуг є основою їхньої бізнес-моделі. Вітчизняні експерти стверджують, що понад дві третини портфелю кредитів на поточні потреби припадає на п'ятірку українських банків (очолює рейтинг – державний Приватбанк). Так само п'ять банків забезпечили понад дві третини обсягу нового кредитування за 10 місяців 2018 року, причому найбільше нових кредитів видали державні банки та банки з приватним українським капіталом [1].

Принагідно зазначимо, що чисті банківські кредити фізичним особам займають незначну питому вагу в українській економіці — лише 3,5% від ВВП. І хоча боргове навантаження на домогосподарства в Україні залишається одним із найнижчих у Європі, однак при збереженні нинішніх темпів зростання споживчого кредитування буквально через кількох років окремі групи домогосподарств можуть виявитись надмірно закредитованими. Так, у 2016-2017 роках на замовлення Світового банку компанія GfK Ukraine провела дослідження [2], в рамках якого класифікувала респондентів за ризиком неспроможності погасити кредит (залежно від співвідношення витрат і доходів) та ризику надмірної закредитованості (залежно від наявності заборгованості за кредитами та комунальними платежами тощо). Відтак, за результатами дослідження, до категорії «незахищені» (тобто високі ризики за обома напрямками) потрапило 74% від загальної кількості 2410 респондентів [2].

Відтак можемо стверджувати, що у зв'язку зі значним зростанням споживчого кредитування виникають ризики, пов'язані зі зростанням боргового навантаження на окремі групи населення та зниженням стандартів кредитування. Загалом це створює системний ризик тривалої дії і потрапляє у сферу дії макропруденційної політики НБУ. Водночас можливості національного банку зі стримування споживчого

кредитування без реформи усіх регуляторів фінансових ринків будуть доволі обмеженими. До прикладу, центробанки Росії та Білорусі опікуються також і небанківськими фінансовими установами, відтак можуть посилювати вимоги до усіх типів кредиторів. Якщо ж в Україні, за прикладом зарубіжних країн, НБУ обмежить граничні співвідношення суми обслуговування боргу до доходу позичальника або підвищить ваги ризику для споживчих кредитів, то це, безумовно, призведе до зупинки кредитування населення банками. Відтак потенційні клієнти просто позичатимуть кошти у слабо регульованому небанківському секторі.

То ж для того, аби відслідкувати і мінімізувати ризики для банків, Національний банк планує окремо аналізувати портфель споживчих кредитів та у разі необхідності може переглянути мінімальні значення регуляторних параметрів PD (ймовірність дефолту) та LGD (втрати в разі дефолту), що використовуються для оцінки розміру кредитного ризику [1].

Насамкінець зазначимо, що досвід зарубіжних країн свідчить, що у процесі змагань за споживче кредитування велику роль відіграє роз'яснювальна робота із представниками фінансового ринку, а також ретельне відстежування зв'язків між банками та фінансовими компаніями. А експерти стверджують, що з точки зору профілю ризиків та потреб економічного зростання більш доцільно стимулювати іпотечне кредитування, адже воно загалом здійснює більш позитивний вплив на економіку, ніж кредитування імпорتنих речей, що лише підживлює дефіцит поточного рахунку платіжного балансу, який постійно зростає.

Література:

1. Задерей Н. Споживче кредитування: чи є зростання небезпечним? URL : <https://voxukraine.org/uk/spozhivche-kredituvannya-chi-ye-zrostannya-nebezpechnim/>
2. Кулиба Л., Вірченко А. Закредитованість населення України у 2016-2017 роках : аналітичний звіт. URL : https://nabu.ua/images/tinymce/file/LFC_GfK_Over_ind_ukr%20%281%29.pdf